

UAREУКРАЇНЬКА
АСОЦІАЦІЯ
ВІДНОВЛЮВАНОЇ
ЕНЕРГЕТИКИЮридична адреса: 03040, м. Київ, вул. Васильківська, б. 1
Поштова адреса: 01004, м. Київ, вул. Антоновича, б. 76, к.2
телефон/факс : (044) 289-38-83, info@uare.com.ua
Код ЄДРПОУ 39425040

Відкритий лист

до Президента України, Верховної Ради України та
Кабінету Міністрів України

учасників ринку відновлюваної енергетики

29.10.2019

Останнім часом у публічних заявах представники державної влади України часто припускались недостатньо професійних та маніпулятивних коментарів щодо галузі відновлюваної енергетики в Україні. Асоціація та її учасники, які налічують понад 100 ліцензіатів з виробництва електричної енергії з відновлюваних джерел енергії, глибоко стурбовані кризовою ситуацією, яка наразі складається у галузі, і вважаємо за потрібне відкрито донести до вас нашу позицію і надати пропозиції щодо її вирішення.

По-перше, хочемо наголосити, що хронічні проблеми в Україні є саме в галузі традиційної енергетики та її адміністративно-ручного управління державою.

По-друге, як приватні інвестори та сумлінні платники податків, хочемо нагадати про найбільші виклики, що стоять перед галуззю та суспільством:

- *Енергогенеруюча система України є однією з найбільш зношених і морально застарілих у світі.* Середній рівень зносу сягає 87%, майже всі електростанції збудовані у радянські часи підлягають закриттю або тотальній реновації протягом наступних 15 років. Україна має вибір або вкладати гроші у сучасні технології та бути енергонезалежною, або через деякий час стати імпортно енергозалежною країною та жити з постійним відчуттям наближення техногенних катастроф на кшталт Чорнобильський. Відновлювана енергетика є єдиною новою і надійною генерацією, яка не залежить від викопного, імпортованого палива.
- *Уряд не докладає достатніх зусиль щодо інформування громадян про кричущий технічний та фінансовий стан справ у галузі.* Суспільство не усвідомлює, що видобуток вугілля й урану в Україні є одними з найдорожчих та найменш ефективних у світі. Що викиди промислових ТЕС та ТЕЦ не можливо буде привести у відповідність з вимогами 4 енергопакету ЄС. Що, починаючи із 2022 року українську енергосистему має бути від'єднано від енергосистеми Російської Федерації та Білорусі, а з 2023 року - приєднати до європейського ринку ENTSO-е, що, у свою чергу, також вимагатиме значного фінансування. Близько 4 млрд євро необхідно інвестувати найближчим часом у системи гідроакumuлюючих електростанцій. Без необхідних змін у стратегії розвитку, енергосистема України є банкрутом навіть без урахування видатків на відновлювану генерацію.
- *Громадяни також абсолютно необізнані із справжньою ціною генерації електричної енергії з традиційних джерел.* Ціна «дешевої» атомної енергії взагалі не враховує повних витрат на її виробництво (в тому числі біля 15 млрд євро в наступні 15 років на фонд

виведення з експлуатації блоків АЕС), а ці платежі будуть сплачувати наші діти. Кожного року з державного бюджету виділяються мільярди гривень на підтримання того, що мало би бути враховано у відповідних тарифах традиційної генерації. Ціна підтримки «дешевої» генерації коштом платників податків сукупно коштує Україні більше ніж видатки на відновлювану енергетику.

- *Цивілізований світ вже зробив свій остаточний вибір на користь виключно чистої енергії.* Приведена вартість виробництва атомної чи теплової енергії є вищою від, скажімо, енергії вітру. Порівнювати потрібно саме повну вартість виробництва енергії протягом часу використання технології. Порівняння штучно занижених тарифів станцій радянської доби, які відпрацювали свій строк корисної експлуатації, із тарифами сучасної зеленої генерації є маніпулятивним. Натомість, необхідно звернути увагу, що галузь відновлюваної енергетики в Україні є лідером по залученню іноземних інвестицій (відповідно до BloombergNEF станом на друге півріччя 2019 року – \$8,4 млрд), галузь створила десятки тисяч робочих місць. Замість того, аби руйнувати галузь ВДЕ – Уряду варто було б запроваджувати подібні механізми стимулювання до інших галузей економіки. Грошовий потік, який, протягом перших 10 років існування об'єкту зеленої генерації, сплачується на користь держави (податок на прибуток, ПДВ, податок на землю та водокористування, ЄСВ, відсотки державним банкам тощо) приблизно дорівнює грошовому потоку інвестора. Галузь ВДЕ є чесним платником податків в енергетиці. Проблема з порівняно високими «зеленими» тарифами є перебільшеною. Частка зеленої енергії в Україні складає всього близько 4% (без урахування великих державних ГЕС), а в грошовому еквіваленті, з урахуванням бюджетних субсидій традиційній генерації, займає приблизно 7% частку ринку. Галузь самостійно, без зовнішнього тиску, вже ініціювала прийняття Верховною Радою необхідних законопроектів щодо запровадження аукціонної системи підтримки замість системи «зелених» тарифів з 2020 року, що призведе до подальшого здешевлення чистої енергії. Україна взяла на себе міжнародні зобов'язання досягти частки зеленої енергії у 25% до 2035 року і нам всім разом ще треба наполегливо працювати заради досягнення цієї мети.
- *Стан довкілля і екологія в Україні є кричущими проблемами.* Стан викидів CO₂ у повітря в Україні – це по-перше питання здоров'я нації. Не вирішується проблема накопичення промислових і побутових відходів. Необхідно зарахувати вартість відновлення довкілля після видобутку вугілля/газу та їх спалювання до справжньої ціни теплової генерації. Чи ми мусимо залишити «місячні» пейзажи з териконів і закинуті затоплені шахти, золо- та шлаковідвали прийдешнім поколінням? Лише одна єдина ціна Чорнобильської катастрофи – вже сама по собі перевищує всі можливі витрати України на стратегію RE100.

Відновлювана енергетика, енергоефективність, енергозбереження, системи накопичення енергії, декарбонізація, екологізація та об'єднання з ENTSO-е мусять стати єдиними пріоритетами розвитку енергосистеми України. Пропонуємо наступний план врегулювання напруги щодо галузі зеленої енергетики в Україні:

1. Всім гілкам влади необхідно припинити лякати національних та іноземних інвесторів можливістю ретроспективного перегляду гарантій інвестування. Тільки таким чином можна характеризувати схвалення профільним комітетом Верховної Ради України законопроекту №2236-2, а також підготовку інших законодавчих ініціатив, що порушують законодавчо гарантовані права суб'єктів господарювання, які виробляють електричну енергію з використанням відновлюваних джерел енергії. Такі ініціативи є порушенням не тільки внутрішнього законодавства України, а й міжнародних

зобов'язань країни як за Договором до Енергетичної Хартії, так і декількох десятків міждержавних угод про взаємний захист інвестицій, є дискримінаційними, протирічать меті декарбонізації та нормам європейського права. **Як представники інвесторів ми рішуче виступаємо проти ретроспективного перегляду інвестиційних зобов'язань держави щодо вже здійснених інвестицій.** Порушення власних зобов'язань України, як держави, призведе до репутаційних втрат та формування негативного іміджу України для існуючих та потенційних інвесторів. Такі дії є підставою до звернень інвесторів до міжнародних арбітражів. Світовий досвід доводить, що необдумані кроки призводять також до значних фінансових втрат для бюджету країни, а це втрати кожного громадянина України.

2. Уряду потрібно повністю оновити енергетичну стратегію України і визначити в ній чіткі цілі і пріоритети розвитку електроенергетичної галузі з урахуванням міжнародних зобов'язань України. Пріоритет потрібно надати розвитку відновлюваної енергії, гідро- та інших видів акумуляції, систем зберігання енергії, розвитку «розумних» мереж і розпорошеної малої генерації, ринку активних прозюмерів. Стратегія мусить містити чіткий план виведення старих потужностей з експлуатації на 20-30 років наперед із пропозиціями щодо їх заміщення ВДЕ за аукціонним принципом.
3. Ситуація вимагає від Уряду терміново протягом одного календарного року приватизувати всі без виключення вугільні шахти, ТЕС і ТЕЦ. Зволікання із приватизацією спричиняє мільярдні збитки на їх утримання за рахунок коштів держбюджету. Бюджет України має використовуватися на соціальні та загальнодержавні цілі, а не на підтримку витрат підприємств, що мають бути включені до собівартості виробництва (для прикладу видатки на видобуток палива та зберігання відходів атомної генерації мають бути в повному складі включені до тарифу).
4. Верховній Раді і Уряду слід відкрито визнати що громадяни України технічно споживають найдешевшу електроенергію у Європі, проте насправді оплачують її за рахунок вищої вартості товарів і послуг, погіршення платіжного балансу країни та відкладених витрат. Необхідно забезпечити перехід до ринкових цін на електричну енергію для населення. 3,6 % громадян України (заможніші верстви) споживають біля 18,8% об'єму побутового споживання електричної енергії за пільговими тарифами. Необхідно встановити ринкові ціни на електричну енергію для таких верств населення, а для уразливих категорій споживачів забезпечити надання грошової державної субсидії на оплату житлово-комунальних послуг та електричної енергії. Такі субсидії (біля 5,5 млрд гривень) будуть здійснюватися за рахунок доходів держбюджету від акцизу на електричну енергію (6,8 млрд гривень). Незважаючи на те що такі зміни є важкими для країни – вони є абсолютно неминучими у середньостроковій перспективі. І чим довше країна зволікатиме – тим вищою буде політична та економічна ціна переходу на ринкове ціноутворення.
5. Ми позитивно сприймаємо можливість конструктивного діалогу, який започаткувало Мінекоенерго в рамках Робочої групи за участю гравців ринку ВДЕ та профільних асоціацій, та пропонуємо комплексне рішення досягнення консенсусу :
 - *Змінити умови державної підтримки проектів, щодо яких до 31.12.2019 укладені договори купівлі-продажу електричної енергії за «зеленим» тарифом між гарантованим покупцем та суб'єктом господарювання, який має намір виробляти електричну енергію з альтернативних джерел енергії (pre-PPA), а саме скоротити строк введення таких об'єктів в експлуатацію з наданням підтримки у вигляді*

«зеленого» тарифу, надати можливість суб'єкту господарювання, який має намір виробляти електричну енергію з альтернативних джерел енергії, добровільної реструктуризації умов pre-PPAs щодо зниження розміру «зеленого» тарифу з подовженням строку дії договорів купівлі-продажу електричної енергії за «зеленим» тарифом між гарантованим покупцем та суб'єктом господарювання, який має намір виробляти електричну енергію з альтернативних джерел енергії (pre-PPA). Та одночасно запровадити проведення аукціонів з державною гарантією встановлення значних квот на таких аукціонах, які забезпечують можливість конкурентної реалізації проектів, щодо яких були підписані pre-PPA.

- *Скасувати пільгу щодо ПДВ на ввезення обладнання ВДЕ на митну територію України, а саме: виключити положення Податкового Кодексу України в частині звільнення від оподаткування операції із ввезення на митну територію України устаткування, яке працює на відновлюваних джерелах енергії, що дозволить збільшити податкові надходження до бюджету України.*
- *Збільшити мито на електричну енергію що імпортується з країн які не є членами Енергетичного Співтовариства, з метою фінансування розвитку відновлювальної енергетики України та заходів з енергозбереження.*
- *Скасувати пільгу на сплату акцизного податку від реалізації електричної енергії, виробленої з відновлювальних джерел енергії (в розмірі 3,2%) та передбачити, що акцизний податок, який справляється від реалізації всієї електричної енергії, в тому числі виробленої з відновлювальних джерел енергії, спрямовується виключно до спеціального фонду державного бюджету для фінансування виплати пільг і субсидій громадянам на оплату житлово-комунальних послуг та вартості електричної енергії.*
- *Підвищити ставку податку за викиди двоокису вуглецю з одночасним зобов'язанням сплачувати податок за викиди двоокису вуглецю всіх суб'єктів незалежно від обсягів таких викидів, а саме: скасувати пільгу Податкового Кодексу України на сплату даного податку суб'єктами, якими здійснюються такі викиди в обсязі не більше 500 тон за рік. Додатковий податковий збір направити до спеціального фонду державного бюджету на виконання державних гарантій у секторі відновлювальної енергетики.*

Ще раз хочемо підкреслити, що ми високо оцінюємо запрошення до діалогу, ініціативу із формування робочих груп на рівні Міністерства, та готові працювати пліч-о-пліч із державними інституціями задля досягнення спільного інтересу: розбудови енергонезалежної, інвестиційно привабливої і екологічно чистої України.

Сподіваємось, що наші пропозиції стануть внеском у формування виваженого і прийняттого для усіх зацікавлених сторін рішення, яке забезпечить подальший сталий розвиток галузі та сприятиме подальшому залученню інвестицій у країну.

З повагою,

Голова Української
асоціації відновлюваної енергетики

Козакевич О. Ю.